

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus de modo co[n]fitendi et penitendi

[Deventer], [ca. 1498 - 1499]

Circa textu[m] dubitatur

urn:nbn:de:hbz:466:1-31245

Quidam fructuosus libellus de modo cōfitendi et peni tendi. Feliciter incipit.

pniam agas. i. velociter

pro quando

Eviteas cito peccator

cum sit

misericos .i. christus

miserator iudex

¶ Presens libellus est tractatus de penitētia siue de mo
do penitendi tanq̄ de subiecto. Et diuidit̄ in duas par
tes p̄ncipales. In quarum p̄ma determinat auctor de penitētia. put resp̄
cit penitentem. In secūda pte determinat auctor de penitētia. put resp̄
cit p̄fessorem. secūda ibi. Confessor dulcis. Prīma adhuc diuidit̄ in tres
partes. Nam p̄mo auctor ponit quedam documenta generalia. Secūda
sp̄cialiter declarat de p̄tritione. et tercio de confessione. et etiam interponit a
liqua de satisfactione. secūda ibi. Omnia pct̄a. tercia ibi. Vera sit inte
gra. Dicit primo sic **¶** pct̄or facias cito penitentiam. et sequit̄ causa quia
iudex. scz christus est misericors

Circa textū dubitatur

¶ Primo quid sit penitētia   Secundo vnde dicitur penitētia
Tercio quotuplex est penitētia   Quarto quid proficit penitētia
Quinto quare penitētia debet fieri cito   Sexto quomodo appareat
q̄ deus sit misericors.

¶ Ad primū dubiū respōdet q̄ penitētia. fm̄ Ambrosiū sic definit. Peni
tentia est p̄terita mala deplāgere et plāgendalitey nō cōmittere. Vel fm̄
Gregoriū. Penitētia est pct̄i cōmissi cū intima cordis contritōe et lachry
maz effusione emēdatio. Et trahit̄ hec definitio ex dictis b̄ti Augustini
dicētis. q̄ pct̄m nō dimittit̄ nisi plena cōtritio cū satisfactione op̄ez. p̄seq̄t̄
Vel fm̄ Gregoriū. Penitētia est ante acta pct̄a deslere. et iterum stenda
non committere. Ex quibus definitionibus. Prīmo sequitur q̄ peniten
tia est solum pro pct̄is. Secundo sequitur q̄ penitētia est solum p̄ pct̄is
commissis et non committendis. Tercio sequitur q̄ ad penitētiā sequi
tur dolor de pct̄is. Quarto seq̄tur q̄ ad verā penitētiā req̄ritur intentio
amplius non peccandi.

¶ Ad sc̄dm dubiū dicit̄ q̄ hoc nomē penitētia d̄r quasi pene tenētia. qz si
ne pena et dolore nunq̄ sit p̄fecta penitētia

¶ Ad terciū d̄r q̄ p̄nia multipl̄r didit̄ Pr̄io ī infiorē tm̄. q̄ ē d̄ iure natura
liz. ī extiorē q̄ ē ad arbitriū hoīs. Sc̄do didit̄ ī p̄niaz solēne publicāz. sua

¶ ¶

tam Solemnis penitentia est que imponitur ab episcopo vel vicario suo et que fit cum solemnitatibus eccle. vt peregrinatōes scōz aliquē modū spēalē scz cū nudis pedibz vt discoopto capite Priuata pnia ē q̄ secreta fit vel fieri p̄t vt legere orōes. dare elemosynas. ieiunare corp' castigare. z cōz Tercio distinguitur in liberam z coactam. Libera est quā quis libere facit. z illa est proprie sacramentum. Coacta ad quā quis cogitur sicut fit in iudicio seculari p̄ forisfactis. z illa non est proprie sacramentum. Quarto distinguitur penitentia in actualem z habitualem. Actualis est qua homo actualiter satisfacit pro pctis pmissis. z ad illam nō quilibet homo tenetur sed solus pctōr. Habitualis est quedam detestatio vel displicentia de pctō. pmissio scz si sit pmissum vt qd possit cōmitti si nō sit pmissum. z ad illā quilibet homo tenetur siue sit in pctō siue non

¶ Ad quartū rōdet s̄m sc̄m Thomā q̄ p̄ pniā absoluit pctōr a pctō. restituit ecclesie. recōciliat ch̄risto bonis spūalibz datur de filio diaboli filiū dei effici. z paradisus ap̄itur ei. Itē pnia angelos letificat. impios iustificat. amissa bona reuocat. z ab vitā eternā inuitat

¶ Ad quātū respōdetur q̄ pnia multis de causis debet fieri cito. Prima est q̄ diu expectauimus. Scōda est q̄ ad magna vocatur scz ad eternam glām. Tercia ne ab eternis nuptijs excludamur. pater exēplariter in euāgelio de dñqz fatuis h̄ginibz. Quarta ne ab hostibz impediamur. Quinta propter penas p̄pellētes. Sexta ne blāde decipiamur vt aues p̄ aucupem pisces p̄ piscatorem. Septima ne morte pueniamur. Octaua ne p̄suetudine teneamur. Cōsuetudo em̄ est altera natura

¶ Ad sextū rōr q̄ i mltz apparet dei misericōdia q̄ s̄m sc̄m Thomā. De peccatores patiēter expectat benigne recipit vl̄cisci dissimulatō piculis liberat. gr̄z donat. datā multiplicat. multiplicatā p̄seruat. p̄seruatā i celo nūciat. offensam dimittit pctm̄ post remissionē nō mem̄it. errātes a se reducit. eūtes ad se cōducit. cadētes erigit. stantes tenere nō desinit. z finalr p̄ seuerantes in glōriam inducit

.i. sequētia. id est spes zc. .i. obseruāda a te pctōre

Et sunt hec quinqz tenenda tibi

remissio pctōz cōtritio cordis .i. cōfessio pcti.

Spes venie. cor contritum. cōfessio culpe

id ē satisfactio penalis .i. vitatio peccati

Pena satisfaciēs. z fuga nequicie

¶ Consequēter in ista parte auctor magis specialiter determinat doctrinā p̄dictā z hoc p̄ doctrinas spēales. Et diuidit ista pars. nā p̄mo ostēdit que sunt necessaria faciēti verā penitentiā. Scōdo ostēdit q̄ sunt sibi vtilia ibi. Sperne voluptates. Prima adhuc diuiditur in duas. Nam p̄mo ostēdit que debet penitens necessario tenere respectu sui. Scōdo respectu proximi. ibi. Ut dimittaris. Dicit p̄mo sic. q̄ hec quinqz sunt tibi tenēda in p̄fecta penitentiā. scz spes. venie. contritio cordis. cōfessio oris z pctōrum satisfactio. z fuga peccatorum.